

Smyslové hry

Nabídka her a činností na rozvíjení smyslů

Zrak

- Vybarvování Omalovánky a domalovánky (postřeh, přesnost při výběru barvy)
- Skládání rozstříhaného obrázku, stránky z časopisu
- Hledání a třídění stejných předmětů stejného tvaru i velikosti
- Pozorování - „Dívám se a vidím něco červeného" (kulatého, dřevěného...)

Optická paměť

- Pexeso
- Kimovy hry

Optická pozornost a diferenciacce

- „Co zmizelo ze stolu?"
- Hledání rozdílů mezi podobnými obrázky
- Dvojice obrázků se liší
- Dokreslování obrázků
- Vyškrtávání stejného tvaru na papíře, spojování stejných tvarů čarou
- Hledání písmen v textu (novinové titulky, časopis s většími písmenky) a označení fixem nebo značkovačem určitého písmene - dítě nemusí písmeno umět, hledá jen určitý tvar
- Hra na němého - dítě hádá z pohybu rtů, které slovo říkáme (dospělý má před sebou řadu obrázků, které bezhlasně jmenuje)
- Vybarvování mozaiky plošek podle daných značek (hvězdičky zeleně, puntík červeně...)
- Hledat obrázky ve zmeti čar
- Hledat určité tvary tam, kde se překrývá řada různých obrazců

Sluch

- Poslech a reprodukce různých básniček a písniček
- Hra na slepou bábu a její varianty
- PH „Pepíčku, pípni"
- PH „Všechno lítá, co peří má"
- Hledání budíku v místnosti
- Vyťukávání, vytleskávání rytmu písničky, rozpočítadla
- Vyjadřování pohybem stoupající a klesající melodie, např. improvizace učitelky na klavír
- Poznávání písničky jen podle melodie
- „Kdo tě volá, kdo tě budí"
- Hledání předmětu ve třídě - Hoří! - děti schovají v místnosti předem dohodnutý předmět. Hledá ho dítě, které bylo za dveřmi. Změnami hlasitosti mu ostatní pomáhají - čím blíže předmětu, tím hlasitěji volají (samá voda, přihořívá...)
- Dítě hádá zvuky, které vydávají různé materiály

- Co je v krabici - do malých krabiček dáme různé předměty, dítěti ukážeme, co tam je, a může si zkusit, jak to chrástí; pak krabičky pomícháme, jsou-li stejné, nebo dítěti zavážeme oči, jsou-li každá jiná, a dítě hádá podle zvuku, co v krabici je
- Dospělý vyluzuje různé zvuky, ale dítě reaguje pouze tehdy, ozve-li se dohodnutý zvuk (např. vyskočí při písknutí, jinak nereaguje)
- Předem se dohodne, co dítě udělá na určitý počet zvuků (písknutí, klepnutí, tlesknutí...); např.: 1x - poskočit, 2x - dřep, 3x - lehnout
- Přírodní zvuky

Akustická paměť

- Učit se už vědomě z paměti básničky
- Slovní řady, hry typu „Šla babička do městečka, koupila tam...“
- Dáme na stůl sadu obrázků (6 - 8); dítě poslouchá, v jakém pořadí je jmenujeme; pak je teprve vybere a složí je v tom pořadí, v jakém je slyšelo

Akustická pozornost

- Hrajeme slovní kopanou na poslední slabiku
- Vymýšlíme slova na první slabiku, později i na první písmenko
- Určíme si slovo (jméno), které budeme hledat; dospělý říká rychle řadu slov nebo krátké věty, používá i slova podobná (zdrobněliny jména, slova od stejného slovního základu); jakmile dítě zaslechne určené slovo, udělá krok dopředu; pokud udělá chybu, musí udělat krok zpět
- Dospělý říká např.: kočka mňouká, pes kuňka, žába mečí... děti reagují jen na pravdivé výroky
- Určíme slovo, na které bude dítě reagovat v souvislém textu (většinou jde o klíčové slovo pohádky - princezna, princ, drak, čert apod.); pak čteme pohádku, jakmile dítě slovo zaslechne, tleskne
- Ve vyprávění pohádky děláme chyby (přidáme opakovaně slovo, které tam nepatří - bum, změníme obsah - Modrá Karkulka, šla přes louku, nesla si v košíku cvičky); dítě musí zareagovat na chybu a opravit ji

Akustická diferenciac

- dítě má poznat, kdy jsou obě slova stejná a kdy jiná; měnit lze hlásky (pije, bije, puk, buk, pes, pas, píle, míle, mouka, louka...) nebo délky samohlásek (Míla, milá, rada, ráda...)

Hmat a proprioce

- Stříhání, lepení, vytrhávání papíru
- Modelování z těsta, modelíny, hlíny, mokrého písku...
- Manipulace s korálky a drobnými předměty
- Třídění podle hmatu - „Co to je?“ - dítě se zavázanýma očima hádá, co drží v ruce; může také poslepu třídit smíchané předměty na dvě hromádky (velké a malé kupičky apod.)
- „Jaké to je?“ - dítě poznává hmatem materiál (kovové předměty - matičky, šroubky, různé druhy látek, kousky kůry, kamínky, ohlazené kousky dřeva)

- „Najdi a slož do řady za sebou..." - nejdřív řekneme dítěti 3 - 5 věcí a teprve pak začne hledat
- „Kdo je to?" - dítě poznává hmatem jiné děti
- Provedení pohybu podle sluchové náповědy - dáváme dítěti, které má zaváhané oči, různé úkoly (sáhni si na nos, udělej tři kroky dopředu a jeden dozadu, nakresli domeček, učeš se apod.)
- Nápodoba pohybu - rozvoj vnímání tělesného schématu - dítě si stoupne vedle nás a napodobuje naše pohyby jednou rukou (pravou rukou si sáhneme na levé ucho, na nos, levou rukou se dotkneme pravého kolen apod.); pak zkusíme pohyby oběma rukama, ale postupně - nejdřív jednou, pak druhou rukou (pravou na nos a levou na levé ucho, jednou rukou na oko a druhou na pusu apod.)

Chuť a čich

- Ochutnávání různých potravin se zavázanýma očima a slovní komentář (co to je, jakou to má chuť, z čeho se to vyrábí apod.)
- Poznávání potravin, koření čichem

Mluvní dovednosti

Chápaní slovních pokynů

- Dáme na stůl papír (nebo knížku) a tužku, dítě dostane slovní pokyn a podle toho udělá pohyb - např. dej tužku na knížku, pod, vedle, ke; lze použít samozřejmě jakékoli další rekvizity - kaštan a kousek kůry, šišku a prkénko, stolek a kostku ze stavebnice... podstatou je správné pochopení předložek
- Varianta předchozí hry pro starší děti: dej předmět vpravo, vlevo, nahoru, dolů, - vlevo nahoru, vpravo dolů apod.

Slovní zásoba

Cílem je vedení dětí k aktivnímu užívání jejich slovní zásoby:

- Hry typu „Šla babička do městečka, koupila tam..."
- Doplnování slov - „Byl jsem (v lese, v obchodě, na letišti) a viděl jsem, koupil jsem... - podstatná jména
- Doplnující otázky - Co jezdí, co léta, co se obléká, co roste na stromě, v zahradě...
- Co potřebuji k vaření, šití, stavbě domu...
- Doplnování sloves - činností - Co dělá maminka, prodavačka, zedník ... - slovesa.
- Jaké je jablíčko, jaký je strom - přídavná jména atd.
- Protiklady - (velký - malý, vysoký - nízký, tma - světlo, ale také utíká - stojí apod.)
- Přirovnání - velký jako..., vysoký jako...
- Synonyma - „řekni to jinak"
- Práce s pamětí slov
 - Hledání významu - „k čemu je to dobré, co se s tím dá dělat, kdo to potřebuje" (například koš - na houby, na prádlo, na odpadky...)
 - Hledání rýmu

- Hledání metafor a přirovnání v textu - „Jak by se to dalo říci jinak?"
- Hledání slov na danou slabiku, hlásku, lze napovídat opisem (sa - je to zelené a maminka to dává do mísy, jí se to syrové... - salát)
- Třídění slov podle určitého hlediska (co jezdí po kolejích, po silnici, co léta, co vozí hodně lidí, co jezdí daleko...); osvědčují se témata, jako ovoce, zelenina
- Stupňování (velký - větší - největší)
- Práce s obrázky - hledání souvislostí - „k čemu to patří" (ucho k tašce, k hrnečku, ucho na hlavě, rozdíl uši - ucha)
- Určování slov:
 - neutrálních a citově zabarvených (pes - pejsánek, hafan; dům - domek, chaloupka, chatrč...)
 - nadřazeného pojmu (lžíce, vidlička, nůž - příbor; kalhoty, košile, kravata - oblečení)

Pohotovost ve vyjádření správného slova - pojmu

- Hádanky
- Popis podle děje: „Co to dělám?" - jeden udělá krátkou sadu pohybů (předvádí zaměstnání, činnost), druhý má nejen uhodnout, o co šlo, ale i vyjmenovat nebo popsat jednotlivé úkony
- Vymýšlení příběhu - každý z účastníků přidá jednu větu (předešlé se už neopakují)
- Řešení situací: „Co bys dělal, kdybys..."
- Vyprávění příběhu